

BUDAPESTI HIRADÓ.

Előfizetheti, nevesen a királyi hivatalban, gránátos-utcai Dlabny-házban 4661...

Ezen lapok minden kéten négyszer, u. m. kedden, csütörtökön, pént. és vasárnap jelennek meg.

TARTALOM. Magyarország és Erdély. Ujabb emberbaráti adakozások az árvamegyei szegények részére.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

Szerkesztőségünkél az árvamegyei, éhséggel küzdő szegények javára ujjlag következő emberbaráti adakozások folytak be:

Table listing donations with columns for name, amount, and date. Includes names like Danielovics János, Kiss Anna, etc.

Elküldöttünk összesen 5840 ft 36 3/4 krt p. p. és 8 aranyt ide sorozván a fentebbi s még el nem küldött 130 ft 43 krt p. p. és 2 aranyt

(Országgyűlési kalászatok. IV. Folytatás.) A főbányagróf előbbi (I. 132. sz.) tudósítása elé részletesen érthetően előtűnteti a surlódásokat, melyek részint a bányakamara's nádori hivatal, törvényhatóságok és magyar kamara...

Ha tán nem olly szükséges is pedig, de a magyar kereskedés's a harminczadúgy tekintetében föltte nevezetes azon jegyzék, melyet a magyar, vagy mi ekkor mindegy volt, a pozsonyi kamara, 1612diki jan. 16dikáról, a felsőmagyarországi 4 királyi városi kereskedők által az országba 1610ben vát nélkül behozott kelmék felől, következőkép előterjesztett:

Jegyzéke azon különböző kelméknek, melyeket a Lőcse, Kázmárk (Kasmarkiensis), Eperjes és Kassa sz. k. városi kereskedők, 1610ben a zsolnai és puchói harminczadokon, királyi vám nélkül behoztak.

Table listing customs duties for various goods like Londoni posztót, Meiszeni posztót, Karasia posztót, etc.

Table listing customs duties for goods from Széziai posztót, Morva posztót, Jófélé pamuszövetet, etc.

Table listing customs duties for goods like Morva posztót, Eperjesiek, Huszár-süveget, etc.

Pozsonyban, a magyar kamara számvévő székéből, január 16dikán 1612ben.

Ennyi töredéket birunk az 1613diki országgyűlés előkészületeiből, melyek között egybeseregeltési helyül Pozson, határnapul febr. 24dike kitűzettek.

Mátyás isten kegyelméből mindenkor felséges választott római császár, Német-, Magyar- és Cseh stb. országok királya, Ausztria főhercege, Burgund hercege, morva örgróf, Tirol grófja stb.

Okos érdemes kedvelt híveink! Miután azon nehéz és fontos tárgyakat, melyek miatt Magyarországtól egykissé hoszasb és húzamos ideig távol kellett szükségképen lennünk, a római szent birodalomban's többi tartományaink és birtokainkban csaknem egy teljes egész év leforgása után bevégezvén, isten kegyelmességéből a harmadik's legfensőbb császári koronával is felékesítve ide épségben visszatértünk, legelső és legfőbb gondunk az volt, hogy valamint amott, keblünk vágya szerint teljesítvén mindeneket, távulléünk által, Magyarországtunkat illetőleg is azokban, miket ennek köz és közös javára szolgálhatni gondoltunk, nem hasztalanul működöttünk, azonképen jelenlétünkben, a visszaérkezettünk után mutatkozó legelső alkalmat megragadjuk, miszerint azoknak, mik ezen országunk ügyére's javára tartoznak, mik hű országglakosaink köz- és magánügyeit illetik, létesítéséhez és tárgyalásához fogjunk. Ez okért elhatároztuk, hogy említt Magyarországtunk valamennyi karainak és rendjeinek, a jövő „Invocate“ vasárnapra, azaz folyó ezer hatszáz tizenharmadik évi böjtölő hó huszonegyedik napjára, Pozsony városunkba, közgyűlést hirdessünk kegyelmesen, — ott, miként e részben se legyen legkisebb hiány is, isten segédelmével személyesen jelen legyünk, —'s mit kellő tudomás végett veletek is tudatni kívántunk, a felséges császárné megkoronáztatását, a tartandó országgyűlés ideje alatt, az ország szokása és rendtartása szerint véghezvitesük. Miért is hűségteknek ezennel kegyelmesen's szigoruan meghagyván parancsoljuk, miszerint a mondott gyűlésre és helyre magatok közül külön és elegendő követeket küldjétek, olyakat kik értelmes, esendőt- és közzót-kedvelő férfiak legyenek, kik ott az említt Magyarországtunk főpap és zászlós uraival, nemeseivel's többi karaival és rendjeivel azok iránt, miket azon országunk közjavához, esendőségéhez's virágzó alkotmányához alkalmazólag előadandunk, tárgyalkozni és tanácskozni tartozzanak; bizonyosokká tévén a fölö: hogy miután nekünk, ezen magyar országgyűlés bevégeztével tisztint a birodalmi gyűlésre kell mennünk, melynek kitűzött határideje már közel, — mi, semmit nem hájtván a távulléőkre, azokkal, kik a megszabott határnapra, mellyen tudniillik, ha isten megengedi, magunk is minden kétség kívül jelen akarunk lenni, egybejövendének, az e részben fenálló törvények, jelesül az Ulászló királyéi értelmében, az ország dolgai felől rendelkezni, határozni, 's azokban eljární fogunk; — máskép tehát a rendelvényben kijelölt büntetés alatt ne tegyetek. Költ Bács városunkban, boldogasszonyhó nyolczadikán, az'É ezer hatszáz tizenharmadik esztendejében, — római uralkodásunknak első, a magyaroknak és többinek ötödik, a csehországinak pedig második évében. Mátyás s. k.

Lépes Bálint nyitrai püspök s. k. Ferenczfy Lőrincz s. k.

Kívül: Bárlfa városunk okos érdemes birájanak, esküdt és mindtöbbi polgárainak, kedvelt híveinknek. *) Az országgyűlés megnyitása előtt még Besztereczébánya városának nyugtalan állapota hitta fel a kormány erőlyesebb felléptét, mert a most említt város kebelében azon nemzetiségi küzdelmek, melyeket a főbányagróf fenébbi tudósításából elég kimerítőleg ismerünk, több polgár kedélyét felháztították, 's a köz esendet és békét egészen megzavarták. Ezért Mátyás februar. 1jén következő komoly leiratot bocsátt német nyelven a főbányagrófhöz:

Mátyás stb. Kedvelt hívnék! Kegyelmesen tudatjuk veled, miképen Mi hitelesen értesítettünk a felöl: hogy Besztereczé bányavárosunk némelly polgárai, emberi emlékezetet felülhaladó évek óta birt kiváltságai és régi szokásai ellen törni, 's azokat, nagy zavart gerjesztve, csorbítgatni merészlettek. Mivel pedig kegyelmes szándékunk illyesmit nekik meg nem engedni, hanem ősi szabadságaikat sértetlenül fentartani és védeni, — ez okért neked kegyelmesen meghagyván parancsoljuk: miszerint a mostemlítt szabadságok fentartása végett a békét és egyetértést az ő tilos merényleteik ellen mindenkép ótalmazd, vagy ha lecsendesedni és engedelmeskedni nem akarnának, a főfőket (die Rädführer) nekünk mentölőbb névszerint feljelentsd,

's mikint leendő meghüntetésök iránt is alázasosan értesíts. Mindezeket te engedelmesen teljesíteni, 's kegyelmes végakaratomkat végrehajtani tudni fogod. Költ Bács városunkban, böjtölőhó 1ső napján, 1613; római uralkodásunknak első, a magyaroknak ötödik, a csehországinak pedig második évében.

Mátyás s. k. A választott császár urnak saját parancsára Urschenbökh H. L. s. k. Jörger Vilmos G. s. k. Hillobrandes M. s. k.

TUDOMÁNYOS VILÁG. Magyar academia.

T. (Kis gyűlések január és februárban.) Napirenden az academiái reform. Akkor lesz célirányos ehez visszatérni, midőn a kisgyűlések végigmenvén rajta, az loco manuscripti ki leszen nyomtatva, 's a vidéki tagokkal is közölve, hogy az idei nagy gyűlésre készülnen jelenhessenek meg. A reform mellett, a folyó tárgyak kezelésén kívül, Jerney Jánosnak, jelenleg Moldvában, az ottani magyarok megismerésével foglaltatos rendestagnak négy rendbeli tudósításra vonta magára a figyelmet. Mellőzzük itt azon szomorú állapot festését, miben e, még most is 50—60,000re menő népség, mellynek része székely telepekből, de sokkal nagyobb része ősi benszülőtekből, csangókból áll, folyvást találtatik: különben is mióta a jó Gégő köztök járt, gyakrabban értesítetett a haza ezen állapotról, 's utazók szerint is apról napra nem jobb, hanem sulyosabb az. Legyen elég tudnunk, hogy Jerney is moldvai véreink nem anyagi inségének — ez nem bajok, miután ők Moldvának legszorgalmasab népe — hanem lelki sanyartatásoknak forrását abban leli, hogy nyelvöket értő, velök érző, mely vallásos kedélyességöknek eleget tevő papok hiával vannak: 's azért, olasz papjaik szemé látára, lépegetnek át a keleti vallásra, hogy legalább lelki vigasztalásban részesülhessenek: a ki pedig ezt tevő, második ivadékbán az oláh papság és ritus behatása alatt el is oláhosodik. Mi itt Jerney történeti nyomzásainak eredményeire szorítkozunk. E szerint a csangók nem egyéb mint egyenes és közvetlen maradéka a cumaniai kún nemzetnek (tudva van, hogy Moldva az a Cumania, mellynek neve a magyar király nagy czimében fordul elő, 's mellynek zászlója koronázáskor a magyar király előtt hordoztatik mai napig) 's így élő emlékei a cumaniai kún nemzet magyar nyelvűségének, mellyet utazók a más véleményű külföld ellen, már máskor is az academia tudománytárában, győzedelmesen megmutatott. Bizonyítják ezt újabban szinte az ő moldvai tudósításai is, mik szerint ő már eddig is azon 170 helységen kívül, mellyekben több kevesebb magyarul beszélő székely és csangó lakik, 300nál több oly helynevet talált, jobbára a Pruttól az erdélyi havasokig, melly eredetileg magyar, és az idők folytában vagy oláh végzetet nyert, vagy máskép eloláhosított, de helyes értelmét csak a magyar nyelvből mutathatni ki. Heger ez eddig kevesebb véteget észre, oka azon hihetetlen elferdítés, mellyel e nevek Moldvában, még a papi névtárban is, mit olaszok szerkesztenek, előfordulnak. Utazók esudálkozva vette észre, hogy péld. Uisalui nem egyéb mint Ujalu, Esicü nem egyéb mint Csik, Sololieg nem egyéb mint Szölöhegy'sat. Illyeket mai nap is tapasztalván, esudálkozhatunk-e, ha a hun és régi tur vagy turk (magyar) nevek a középkori idegen krónikáknál 's a byzantinusoknál olly alakban fordulnak elő, mellyek magyar voltokat nem is gyanítgatják? Mutatják továbbá a moldvai rezsek (részesek, compossessorok) magyar eredetű neveik, számos régi hivatalok szinte magyar eredetű elnevezéseik, 's általában azon számos magyar szó, mellytől a moldován nyelv pezseg — Jerney eddig nem kevesebbet mint hatszázat jegyzett össze, 's köztök, a mi felette nevezetes, régi elavult magyar szókat — ide nem számítva azokat, mik közös birtok ugyan, de román vagy szláv eredetűek. Egykori nagy elterjedését a kúmagyarorszagok e földön számos helység jelentő mellékneveik is, mint: Ungur (magyar), Komán (kún) és Besce, Vos, Vas (besenyő) bizonyítják; 's ide gondolván a századokig tartott 's szemünk láttára folyvást tartó eloláhosodás processusát (mellyszerint, kivált a Szeret mentében, számtalan az agg, kímég magyarul szól, 's unokája által nem értetik), a tudósító úgy van meggyőződve, hogy Moldvajelen népességének legálább fele kúmagyar iva dék. Fenn is van ez elolávos emlékezete nagy részénél az eloláhosodott csangóknak, kik még folyvást unurnak nevezik magokat, vallásokat, templomokat: bár nyelvök 's vallások rég elváltozott.

Megyék.

Pestmegyei közgyűlés mart. 10dikén főispánit httö ő mlsága elnökele alatt. A mai gyűlés vitaközésának a kormány legújabb kinevezései nyujtanak táp-anyagot. P. J. táblabíró szőnyegre hozá a kormány az az új rendszerét, mellyet állítólag a megyékbe kezd behozni. A megyei főkörmányzókhöz — ugymond — legfelsőbb parancs érkezett, mellynél fogva 8 nap alatt tartoznak nyilatkozni a felöl, hogy hivatalaik közül mellyiket tartják meg, miután egynél több hivatal ezentul nem viselhetnek. Utasításul adatik a főispánoknak 's helyetteseiknek, hogy megyéikben lakjanak, közgyűlésekben, törvényszékeken elnököljének, minden a megyéből eredt 's a megyéhez czimzett levelek kezeiken men-

*) Kovachich Vest. Com. 768—770. l.

Jenek keresztül 1) 'sat. — Nem oda céloz-e ez, — kérdő szónok — hogy az alispáni hivatal megsemmisíttessék? Nehezen éri el célját a kormány, miután szónok tapasztalásból tudja, hogy a kormány csak ott boldogul, hol a főispán a megye bizodalmit bírja, különben a zavarok mindennapiak. Csudálkozik szónok a kormány ime paranesán, miszerint a főispánok megyékben lakjanak; eddig, ugymond, haszna volt belőle, hogy ott nem laktak, mert nagyobb tekintélyvel bírtak. Szónoknak azonban nem annyira ez-, mint az adminisztrátorok sűrű kinevezése ellen van kifogása. Azelőtt — ugymond — csak az ország nádorának 's az esztergami érseknek voltak helyetteseik, idővel ezek mindig szaporodtak, most a kormány még egyszer annyit nevez ki. Eddig a főispánokat a megyék fizették, most a kormány akarja és milly busásan 5-6 ezer forintnyi évi díjjal jutalmazni. — A kormány ezen intézkedése szónokban aggodalmat szült; a megyei önkormányzást látja veszélyben forogni, miért határozatilag oda kívánna utasítani az alispánokat, hogy a rajok ruházott törvényes hatóságukat, minden törvénytelen beavatkozástól megmenteni igyekezzenek. 2) — A mélt. elnök ezen, pusztá híreken alapult indítványának elméltetését tanácslá. — Egy egyházi szónok K. I. pedig azt időelőttinek elkeresztelvén, a kormány érdeklött működését törvényesnek 's a hon kívánsága kifolyásának tartá, mi ellen panaszt vagy sérelmet emelni a RRnek nincs joguk, 's ez által újabb bizodalmatlanságot híneni nem tanácsos, gyanúsítani pedig a kormány szándokát a megyéhez nem illő. A követi jelentésekből látszik, hogy a megyei kicsapongások korlátozására törvény nem hozatott; a kormány ellen általános a vád, hogy erőlyesen nem lépett fel eddig, imo most midőn kötelességét teljesíti, a nélkül, hogy szándoka még napfényre jött volna, már is kikélekés történnék. Szónok ezekhez képest kéri a RRket, hogy az indítványhoz ne járuljanak, mert ha alkotmány forogna veszélyben, ő sem maradna ki a védők táborából. —

Egy báró hiszi, hogy lehetnek olyanok, kik az indítványt koránollják, miután hivatalos adatok nem fekszenek előttök, de ezek elfelejték, hogy sajtónk nem szabad, 's hogy nálunk nem lehet mindenről nyilván írni. Sajtószabadság mellett az indítványt még el lehetne használni; de miután nálunk a közvélemény csak szóval, a megyék törvényhatóságaiban fejlődik és nyilatkozik, 3) a megyének tiszte nemcsak határozatok hozatalában hanem a közvélemény kifejtésében is helyhezteszik. 4) — És itten alkalmat vesz magának szónok kimondani, mit a Pesti Hirlapban több ízben kimondott, hogy ő megyei helyhatósági szerkezetünknek nem barátja; nem tartja ezt oly formának, mellyben nemzetünk oda felemelhedessék, hol szónok nemzetünket látni szeretné, legazért is ezen szerkezetet mással kívánna felcserélni, melly a törvények végrehajtását jobban biztosítsa, melly a nemzet jogait a végrehajtó hatalom ellenében jobban megőrizze, 's melly nemzetiségünknek szilárdabb istábjá legyen. 5) — Az indítványozó által felhozott eset is bizonyítja, hogy a kormány ezen municipális rendszer esonkítására törekszik, mi aggodalmat gerjesztett. És ha kérdés volna, hogy e feltett helyhatóságot mivel cseréljük fel, akkor más alkotmányos nemzetek példájára, felelős kormányt ohajtaná szónok. De a kérdés nem itt fekszik. Jelenleg csak egy garantiánk van, a municipalitás; szónok nem mondja, hogy ez czélszerű, de még is garantiá; 's az a kérdés, hogy ezen biztosítékot is kihagyjuk-e kezeinkből ragadtatni, mielőtt mással cseréljük fel? 6) Szónok ezek szerint az indítvány mellé állván, az előtte szónokolt egyházinak ama véleményére, miszerint a szóban lévő felsőbb mozgalom a helyhatóságot vésszel nem fenyegeti, megjegyzi, mik a megyéknek teendői. A megye — ugymond — igazgat, bíraskodik, utasít 's végzéseit választott tisztviselők kezébe teszi, 7) a kormány

1) Itt megjegyzendő, hogy az érdemes táblabíró mind ezeket legkisebb adattal sem bizonyította, hanem csupán hírekből indult ki. — Sz e r k.
 2) Mind ezekre el lehet mondani, valeat quantum valere potest. A mi magát az indítványt illeti, az csupa hypothésisen nyugszik, és valóban kár volt bé nem vártani valami jelenséget azon gyanított szándéknak, hogy az alispánok törvényes hatóságába akar-e valóban valaki törvénytelenül avatkozni, és kicsoda? — Sz e r k.
 3) Hiszen ha csak szóval és gyűléseken fejlődhetik a közvélemény, mit mi ezen általánosságban el nem ismerünk, épen ezért nem kellene merő hozzávetéseken, híreken, gyanúsításokon elindulni, és ezeknek nyomán fejteni és irányt adni igyekezni a véleménynek; mert ha nincs sajtószabadság, mit a tisztelt szónok mint látszik legfőbb orvosszernek tart, még nehezebb aztán a teviráynak indult véleményeket megüszlítani és megigazitani. A milogicánk legalább ez. — Sz e r k.
 4) Ezen kötelesség, ha létezik, ugy bizonyára ha nem is anyagi, de erkölcsi felelősséggel jár, a mellyel kár szem elől téveszteni. — Sz e r k.
 5) Különös hogy már e tekintetben sincs az érd. szónok megelégedve a municipális szerkezettel, holott megbizonyította a historia és a tapasztalás, miképen a magyar nemzetiség fontartását, egyenesen a municipális szerkezetnek köszönhetni. Nagy kérdés azonban, vajjon az érd. szónok Pesti Hirlapja által postultált felelős kormány, melly a municipiumoknak mint politikai jogokkal felruházott testületeknek megszűnését vonná szükségesképen maga után, ha még hozzá gondoljuk mind azt, mi nélkül nem is lehet felelős kormányt képzelni, a magyar nemzetiség megőrzésére mutatkozott volna-e oly czélszerűnek, mint a millyennek századokon keresztül hebizonyult a municipális rendszer. — Sz e r k.
 6) Csak azt mondta és bizonyította volna meg az érdemes szónok, hogy ezen nagybecsű garantiát ki és miképen akarja elragadni? — Sz e r k.
 7) Mind ezek akkor is fognak történni, ha a mint állítatik, a főkormányzó a megyében lakni és a gyűléseken elnökösködni fog. — Sz e r k.

jelen lépése oda vág, hogy ezen jog oly kinevezett egyénre ruháztassék, ki ha tisztének meg nem felel, minden órában visszahítható. Ennek veszélyességéről meggyőződünk, kivált ha az utasítási jog öltik szemünkbe. 8) Pótló utasítási rendszerünk mellett megtörténhetik, hogy a főispán vagy helytartója szüntelen a megyékben lakván, addig fognak az anyatutasításon — mellyel a követek országgyűlésre mentek — utasításon — mellyel a követek teljesen nem nullifkálatnak, és nincs-e ekkor az ország szabadsága veszélyeztetve? 9) az adminisztratori hivatal — melly nem törvényesen — kiterjesztésétől nem kell-e öni a megyei autonómiát? 10) Szónok szerette, hogy a törvénykönyvre történi hivatkozás, miszerint a főispánok megyéjében kell lakni. Törvénykönyvünk olyan, mint az aranybánya, mellyben a sok salak közt jó érez is találhatók; de midőn törvény idéztetett, jelsül az 1723: 56. t. cz., kár volt a többi ide vonatkozókat is meg nem említeni, nevezetesen az 1536: 36. és az 1647ki törvényt, melly rendel, hogy ha a megyének főispánja ellen panasza van, 11) ez elmozdítassék. Talán lett volna nem egyszer alkalom e törvényeket is gyakorlatba hozni, vagy ha az 1723: 56. t. cz. felelevenítettett, jó lett volna ezeket is feleleveníteni. És csudálja szónok, hogy az 56. t. cikkknél, ennek szavaira, nem pedig értelmére ügyeltek, a miért is a XVI. századot összezavarták a mostanival. XVI. és XVII. századokban, midőn a védelem a nemzet kezében lévén, banderiumok által gyakoroltatott, más rendeltetésök volt a főispánoknak, akkor nekik, mint hadseregek vezéreinek okvetlenül kellett megyékben székelni. 12) Ezen állapot megváltozott. — És mit mondanak a törvények? Az 1659: 68. t. cz. megengedi, hogy a főispánok a megyei tisztviselők számoltatásakor jelen lehessenek; az 1723: 56. t. cz. is csak azon főispánokat érdeklé, kik más kir. hivatalt nem viseltek. 13) Tehát a kormány jelen működése törvényileg sem tökéletes. Az 1552: 62. cikkik a megye pecsétjét, mint a közigazgatás jelképét, az alispánok kezébe adja, a főispán csak ellenörködik az administratio felett 14). Egyébkint szónok nemelly főtisztviselőknél leköszönését sajnálja; az adminisztrátorok sűrű kinevezését törvénytelennek nyilatkoztatja, általában pedig P. J. th. indítványához ragaszkodik. A nagy zaj közöl, mellyet részint a leülő beszéde, részint az utána felkelő szónok föllépése okozott, kitört az ismeretes őszbecsavarodott liberalis táblabíró hangja, 's miután az elnökli administrator ő nagyságának pár bókklal tiszteletet volt — miket az elnök szerényen deprecált — hosszú sorát idézte elő a törvényeknek, körülbástyázní ohajtván velők a szőnyegen forgó indítványt. Másodalispán ur azt hiszi, miképen a mai vitaközásnak nem az a tárgya, hogy a megyei autonómiát meg kell-e tartani, mert hisz ekkor a felszólamlott tiszteendő ur is az indítványt pártolók táborában állana. A tisz. ur ígérte szónok eszében fogja tartani ugyan, de nem hajt sokat rá. Némelly urak, ugymond, azzal hitegetik mindig a közönséget, hogy ők utolsó csepp vérig készek védelmezni az alkotmányt, 's midőn alkalom adatik elő ebéli buzgalumk tanusítására, azzal állnak elő: „de hisz ez nem sérelem 'sat.“ — Azt mondá ugyan ezen tisz. ur, hogy az indítvány időelőtti, mert nem fekszik előttünk világos tény. De hát nem történt-e számtalan kinevezés? Ezen ugyan szónok nem úttözött volna meg, ha szokott rendén történi vala, de midőn olyak helyébe is tétetik administrator, kik még hivataloskodnak, oda fen a felső körökben kell valami mozgalomnak lenni, melly figyelmet gerjeszt, de magában még nem aggasztó. Ha azonban tekintünk az 1823dik évrő, vagy az 1836diki országgyűlés utáni eseményekre, — lehetlen az országnak ezen újabb

8) Veszély csak akkor lehetne, ha a megyéket képező Rendek nem tudnak, vagy nem akarnak törvényes jogukat gyakorolni, és ha már előre azt tesszük fel, hogy minden főispánnak nem lesz egyéb feladása, mint az alkotmányt megmontani. Csak az Istenért a tulságtól mindenben őrizkednénk! — Sz e r k.
 9) Ha a megyék értelmesen és józan arányban tudják utasítási jogukat használni, ugy a pótló utasítások szükségé nem fog oly sűrűn előfordulni. Egyébiránt ezek körül ugyanazon éberséget fejteni ki, mint az anyatutasítások körül, szabadságában áll minden megyei Rendeknek. Ugy látszik megfélemedett itt az érdemes szónok azon számtalan jelenetről, melly azt bizonyítja, hogy magok a partok, minden külbefolyás nélkül, pártnezetek vagy érdekek miatt, igen sokszor változtattak az anyatutasításokon. — Sz e r k.
 10) Hiszen az adminisztratornak hatásköre nem terjedhet tovább mint a főispáné, és így hol itt az ugynevezett autonómia veszdelme? — Sz e r k.
 11) Csak hogy a törvény azt mondja: „vera et certa querimonia“, és hozzá teszi „parte tamen utraque prius audita.“ Véleményünk szerint a törvény ezen rendelkezése végrehajtandó, és ha nem hajtatik vagy hajtaltott végre, az mindig líba volt. — Sz e r k.
 12) Az 1723: 56. nem a 17ik hanem a 18ik században hozatott, tehát már akkor mikor a főispánokra mint hadvezérekre a megyékben talán egyes kivételeket nem említvé, általánosan és rendszeresen többé szükség nem volt. Megmondja világosan az 1723: 56. hogy miért kell a főispánoknak a megyékben székelni, midőn így motíválja ezen rendelést: quandoquidem supremi Comites illorum Comitatum quibus praeficiuntur, Moderatores essent, ac tam Politicorum et Publicorum negotiorum, quam etiam justitiae Administrationis Curam sibi principaliter commissa habere 'sat. Meg kell jegyezni még, hogy ezen törvény végrehajtását több országgyűléseken kívántak az ország Rendei. — Sz e r k.
 13) De annak megitélése, hogy mellyik hivatalban szükségesebbek, csakugyan nem fugghet mástól, mint a kormánytól. — Sz e r k.
 14) Hiszen épen ezen ellenörködés mutatkozik igen szükségesnek, és lehet igen sikeres is, a mint már eddig is vannak reá példák. — Sz e r k.

tendentian fen nem akadni 15). És ha szándoka van a kormányának a megyei hatáskört megszorítani, meg is fogja ezt kísértetni, 's ép ezért czélszerű az indítvány, melly ovatos-ságra figyelmeztet 'sat.

Elnök: a mai gyűlésnek tán mas teendője is van; ha nincs, ki az indítvány ellen szóljon, ki lehetne mondani a végzést.

Ezen szótat nem hogy csilapította volna a vitalközás tü-zét, de még olajat öntött rá.

Legelőbb egy fiatal gr., kele föl kongatni a vészhangot. Azon ellenvetést támadván meg, miszerint ezen új kormányi rendszer a renden alapul, — kérdező: kik legyenek azok, kik rendet kívánnak? A mágási tábla azon töredéke-e, melly a városi elrendezést megbuktatva az alkotmány kifejtését megakadályoztatá? Vagy azok, kik a megyei kicsapongások tárgyalásánál okai voltak, hogy a megyékbe rend be ne jöjjön? Vagy azok, kik a turopolyai sérelem orvoslását gátolták? 16) És ezek rendről álmodoznak? Nem okserűbb volna-e készülnök a jövő országgyűlésre, gyűjteni adatokat, tartatni tanácskozásokat; nem illőbb volna-e ez hozzájuk. És kicsoda rendet akarnak ők? 'sat.

(Az e napi gyűlésről folytatólag jövő számunkban.)

S o p r o n y b ó l, febr. 28. A megyének febr. 24kén kezdett közgyűlését első alispán ur szokott üdvözléssel, 's oly kéressel nyitotta meg, hogy legelsőbb is Árvegyeknek levele felvétetvén, a Rendek mindjárt a közgyűlésen keresztényi adakozással enyhítenék az éhséggel küzdő szegény árvegyek lakosok sorsát. A Rendek tehát az adakozásoknak a közgyűlésen szedését nyomban egyik aljegyzőre bízták, egyszersmind a segedelemnek megyszerte szedését a szolgabíráknak meghagyták. — Felolvastatott ezután az új törvények következtében a teendők tervezése végett kirendelt választmány tudósítása, mellynek folytatában e következők állapítottak meg: a) 150 törvénykezükelyben nmgú Ürményi Ferencnek és mgos báró Vay Miklósnak az ország rendei által az ország sz. koronája örjeivé lett választatása foglaltatván — miután ezen hivatalnokokat ősi szokásnál fogva a megye rendei hivataluk kezdetén mindenkor üdvözölni szokták, jelenleg is ő nagyságuknak a megyebeli KK. és RRnek öröm-érzelmei nyilvánítása mellett üdvözölő levél által megtiszteltetni rendeltetnek. b) 3dik törvénykezükely 3ik és 4ik szakzában azon vegyesházasságoknak őszveirása, mellyek katolikus és az evang. vallás bármelyikéhez tartozó felek között az 1839ik évi marlius 15ik napjától kezdve az 1844ik év nov. 10ik napjáig köttettek, és az evang. vallás bármelyikének lelkipásztora által adattak össze, nem különben ezen őszveirásnak a megyei levéltárba tétele, és végre a mennyiben illy házasságok az illető egyházi anyakönyvben beírva nem volnának, ezen anyakönyvbe beíratás rendeltetvén, — ennek folytatában fő- és alsz. bíró uraknak meghagyatott, hogy illy házasságokat őszveirván, azoknak az illető anyakönyvekbe beiktatását eszközöljék; — 's ez érdembeli tudósításukat még azon esetben is, ha illynemű házasságok nem történtek volna, a levéltárba betétel végett a jövő majus 26kán tartandó közgyűlésre okvetlen beadják. c) A közmunkák iránt a következők megjegyzésre méltók: mivel a törvény egyenesen october hónapban rendeli a közmunkákra szolgáló erőnek őszveirását, be kell vártni a jövő october hónapot. d) Azon nehezségre, vajjon a jobbgyé-helyben osztatlan testvérek közösen szolgálnak-e a telek szerint, vagy csak egyik a telektől, a többi mint lakó? javasoltatik, hogy, miután az új törvénynek nem lehet czélja urbéri viszonyokat változtatni, mindenki ugy irassék össze a közmunkához, mint a millyen minőségében az urbéri kötelességet teljesíti, fenmaradván annak, ki meg nem előgszik, a rendes ut, hogy panaszát előmozdítván, mind a két rendbeli terhelteket iránt szerezhessen orvoslást. e) Mivel a törvény járásbeli aladósdokról, és hónapankinti adóbeszedésről, tehát oly viszonyokról szól, mellyek a megyében nem léteznek, hol egy pénztárnok közvetlen maga szedi be mind a katonai, mind a házi pénztárba az adót, és ő teszi mind a két pénztárbul a kiadásokat is, az egy alpenztárnok pedig csak segítségére van rendelve a főpenztárnoknak, azonban az előfogatok nyugtatóinak pontos átvizsgálásával ez is felelté el van foglalva, igen természetes, hogy a törvényt mostani helyzetünkben eszközözni azért lehetlen, mert minden hónapban leendő adószedésre egy embernek oly számos helységbe nézve az idő sem kerülne ki; tehát vagy még kell az eddigi üdvös gyakorlatot tartatni, melly mellett az őszveponosításnak tulajdonítjuk pénztárnok, és a számadások körül a legpéldásabb rendet, és melly nélkülözhetetlen feltétele azon új adó-behajtási rendszernek, melly mellett másfél év alatt a régi tartozásokból 83 000 ft fizettetett le, és ezen esetben a helységek által kiszolgált közmunkákat nem minden hónapban, hanem csak minden övnegyedben, midőn az adó beszedeték, lehet a helységek könyvecskéibe beiktatni, vagy pedig mindent fel kellene forgatni, és felsőbb helyen járásbeli alpenztárnok elrendelését kérni, mit a választmány az adóköz terbe tekintetéből sem ajánlhat. f) A törvényt szerint már most az új biztosok, kik eddig e megyében nincsenek, nélkülözhetlenek lévén, a választmány azt véli, hogy e czélra alkalmazni lehetne a mostani katonai biztosokat, a katonaságot pedig csőd útján teendő szerződések által kellene a szükséges természetmennyekkel ellátni, minthogy csak a természetmennyek közvetlen kiszolgáltatásának megszüntetése által lehet a szegény adózót azon sokféle zsarlásoktól megmenteni, mellyeket

15) Csak hogy miképen és milly igazsággal lehet egynéhány kinevezésből illy felelmelet és aggodalmakat kiokoskodni, ezt megvalljuk, meg fogni nem tudjuk. — Sz e r k.
 16) Így, az igaz, könnyű megírni a mult országgyűlés történetét, csak hogy szerencsére a jövődőség és historia még más adatokat is fognak e czélból használni. — Sz e r k.

különb... A KK... tonaság... azon ki... de miú... előjáró... bizonyo... Rendek... eszközö... 's ezen... iránt fel... a közle... ismeret... gyakorl... volt, s... kormány... évbén t... viszhang... ján ér... Lombar... vatozott... kiterjesz... mellyek... felvilág... Győrme... helyi po... elibe fe... soprony... mel ért... vasutnak... a helyta... szerződe... képvisel... dülván, ... jegyzoni... pontossá... midőn lá... egy távo... évi janu... most ka... negyed e... hette. —

BUD... esemény... ugyanis... fekszik; ... levő káve... nek neve... csinos fa... rongyos ... no kisérv... ber meg... azonban ... oly kem... koltva ö... ugrott el... csával, ... gyen, és ... mulva föl... mentek k... seji poh... pedig sel... örök egy... rablási m... nusakat. ... előtt, ne... mert a se... lával bet... A valódi ... örökre az... valakit es... a mulatta... nak, mer... Valamelly... Bocharb... látogatvá... kítja meg... szerkeszt... igényelhe... mondá az... távozott. ... nagy bank... költselen... volt a köz... mondának... mitán va... erkölcsel... rosokban ... gatnák a ... „egészen“... nének. — ... őszveirás... Budapeste... árpanye... alapjának ... egy for. b... szívhez, ... előmozdít... mostani p... helyét teh... pasztalás ... és még gy...

különben egészen meggátolni nem áll emberi hatalomban. — A KK. és RR. mind ezen javaslatot elfogadták, csupán a katonaságnak ellátása iránt tett javaslatnál volt a főügyészek azon kívánsága, hogy előbb az adózók ohajtása tudatnék ki, de miután erre azon felelet adatott, hogy ezen kérdésnél az előjárók érdeke igen különböző a közlakosság érdekétől, és bizonyosan csak amazok felelnének ez utóbbiak helyett, a Rende közös akarattal határozták el egy választmányt az eszközökre kiküldetését. — Borsodnak a törvények fordítása, s ezen fordításoknak a helytartótanács útján megküldése iránt felszólító levelére elnökünk előadta az egész kérdésnek a közlelbi országgyűlésen fejlődését és történetét, mely ismeretesebb, hogy sem azt itt leírni kellene, ugy az eddigi gyakorlatot is, melyre a RR-nek nemcsak ellenvetésük nem volt, sőt többeknek felkiáltásából lehetett érteni, hogy a kormány csak kötelességét teljesítette. — Zalának még ez évben tartandó országgyűlés iránt felszólító levele sem talált viszhangra, de még pártolóra sem. — A helytartótanács útján érkezett azon hirdetőnyre, hogy a flumei kikötőből Lombard-velencei tartományba viendő gabonátul eddig divatozott vám leszállítási kedvezés minden magyar kikötőkre kiterjesztetik, egy kis vita támadott azon okból, mivel némelyek a harminczadnak változtatását vélték fenforogni, de felvilágosítottván a dolog állásáról, a kérdés megszűnt. — Györmegyének azon levele, hogy vagy a brukki, vagy az új helyi pontult Győrbe vezető vasútvonalról a felső részre elvontatott felírását pártolók, az a Bécs, Ujhely és sopronyi vasút részvénytársaságával lézen közlendő, örömmel értvén ezen alkalommal elnökünk, hogy a sopronyi vasutat engedelmese iránt már legfelsőbb helyről lement a helytartótanácshoz a rendelés, melynek következtében a szerződés még e napokban a társaságnak Budára leküldött képviselőivel létre jöhet. — Más közjogi tárgy elő nem fordulván, a magánügyek iránt elég legyen általában megjegyezni azt, hogy itt az igazság kiszolgáltatása a legnagyobb pontossággal eszközöltetik, és csak sajnálva tapasztaljuk, midőn látni kell, hogy ez nincs mindenhol egyképen, midőn egy távolabb fekvő megyéből árvát illető ügyben az 1842-ik évi januárban kelt igen egyszerű kérdésinkre, még csak most kaptunk feleletet, és egy igen közel megyéből majd negyed estendő telt el, míg több leveleit hozzánk elküldhette. —

BUDAPESTI HIRHARANG. Néhány nap előtt igen furcsa esemény történt valahol, mely fővárosnak is beillenek. Van ugyanis hazánkban több város, melynek egy része hegyen fekszik; e városok egyikében bizonyos ur a hegy tövében levő kávéházacskából, mely közönséges nyelven csapszéknek nevezetik, pontban este hét órakor a hegyre indult. Újja csinos fasor közt vezeték őt, melynek közepén egy ronda és rongyos paraszt némbor megszólította őt, mondván: „Téns urfi, ne kisérjem haza?” Az ur viszszaütötte őt, s ekkor a némbor megragadta mindkét karját, és erősen hátra szorította; ez azonban jobb karját kiszabadította, és súlyos kapukulesával olly keményen érintette a némbor mellét, hogy ez azonnal síkoltva öszszerozott. Most egy rongyos borsipkás férfi ugrott elő a fák mögül, de a bátor ur ezt főbe kollintá kulcsával, mire ez is földre terült. Az ur futva haladt föl a hegyen, és jelentést tette a rendőrségnek, mely kevés pillanatra mulva fölhozá a két bűnöst, kik azonban nagy változások mentek keresztül, mert a rongyos férfitől igen díszes külsejű pohos molnármester lett, a piszkos szurtos némborból pedig selyemköpenyes és fátalos kalapu hölgyecske. A rendőrök egy padocsán lelék őket, azon hely közelében, hol a rablási merény megkísérletet, s azért elfogták mint gyanusakat. A molnár tökéletesen igazolá magát a rendőrség előtt, neje előtt azonban alkalmasint jobban meggyűlt baja, mert a selyemköpenyes hölgyecske kiletét kalapjának fátolával betakará, s jellemének rejtelve maig is csak sejtelem. A valódi tettesek természetesen nem kerültek kézre. A rendőrökre azonban ez semmi homályt nem vethet, mert hiszen valakit csakugyan fogtak, s nálunk már ez is elég. — Nálunk a mulató lapok szerkesztői igen nyomasztó helyzetben vannak, mert minden cikket drága pénzben kell vásárolniuk. Valamely külföldi folyóiratban ellenben azt olvastuk, mikép Bocharában a szerkesztőket fizetik az írók; így egy író meglátogatván az illető szerkesztőt, haragosan kérdé: miért csak a szerkesztő mentesül mondá, hogy azok közléseért inkább ő igényelhetne díjt. „Oh én örömet megfizetek önnek!” — mondá az író, s tenyerét a szerkesztő arcára illeszté, és távozt. Ha Bocharában ilyen az aprópénz, vajjon minő a nagy bankjegy? — Bizonyos külföldi fővárosban egy erkölestelen viselőt színesznőt, ki különben egyik kedvence volt a közönségnek, ki akartak futyólni, de csakhamar lemondának e nem legszebb szándékáról az illető vállalkozók, miután valaki igen helyesen jegyzé meg, hogy, ha minden erkölestelen embert ki kellene futyólni, ugy, főleg nagy városokban, reggeltől estig mindig iszonyu futyölések hasogatnák a levegőt, ha sokan találkoznának, kik magokat „egészen” tisztáknak éreznék, és annál fogva futyólni menének. — Pest városa lakosinak száma az 18¹/₂-diki hivatalos összeírás szerint 88,618 főre megy. — A sok havazás és fúrgeteg következtében annyit ember szenved jelenleg Budapesten szem-árpában, hogy hat árvamegyei falut lehetne árpakenyérrel ellátni. — A boltsegek nyugpénzi és ápoló alapjának gyarapítására f. hó 29-én a városi tanczeremben egy for. beléptidj mellett nagy vigalom fog adatni. Hajdan szívhez, most lábához kell folyamodnunk a jótékony elmozdítására; mi alkalmasint onnan származik, mivel a mostani politikuskok fej helyett a szivet használják, melynek helyét tehát a lábak kénytelenek pótolni, mi mellett azon tapasztalás is küzd, hogy most a szerelem igen gyorsan jő, és még gyorsabban távozik. De hát a fej aztán mire használ-

tatik? A kalap viselésére. — Sok házból a havat utczára hányják, s némelyek esodálkoznak, hogy miért nem tiltatik ez meg a háziuraknak? Erre igen egyszerűen csak az a válasz, hogy nehéz olyanoknak parancsolni, kik annak idejében a parancsolók parancsolási jogát megszüntethetik. — A gőzhajói állomásokat némelyek szerint az Ullmann és sóház közelébe szándék föl- és leszállítani; mi ezt ráfogásnak tartjuk, mert nem hihetjük, hogy a gőzhajó-társasággal a „pesti kikötő” miatt ujat akarhatna valaki húzni, miután Budapest mostani gyors emelkedésének nagy részét kétségköl épen a gőzhajótársaságnak kell köszönnünk. — A játékszíni választmány ismét egy jó eredeti drámát fogadott el, czime: „Nyomor iskolája,” szerzője nincs megnevezve. Mi kétszeres örömmel szavaztunk mellette, mivel ellenünk több igen csipős és talpraesett ötlet foglaltatik benne. —

Nemzeti színház. A nagy hét első napjaiban, következő három jótékony czélú rendkívüli előadás leend bérletküzönél: Vasárnap, martius 16-án, az árvamegyei és hűségell küzdő szegények javára: „Don Caesar de Bazan,” drama 5 felvonásban; hétfőn martius 17-én a pesti jótékony nőegylet javára: „Akademia,” és egy operai felvonás; kedden martius 18-án a pesti kisdud-kórház javára: „Horatiusok és Curatiusok,” szomorujáték 4 felvonásban.

Felszólítás sz. kir. Pest városa öszszes polgárságához és lakóihoz. Végso menedék helye a szenvedő emberiségnek hazánk ozentavasizlag virágozó fővárosában a sz. rokusi közönséges polgári kórház, hol minden vallás és származási különbség nélkül évenként mintegy 5000 ügyefogyott beteg talál enyhítést, vigasztalást és ápolást. Minden, mi ezen jótékony intézethez tartozik, valóságos és kétségbevonhatlan tulajdona ezen szabad kir. kies város polgárságának, sőt öszszes lakóinak; mert bármilly vagyonosnak láttassék is valaki, mégis soha eléggé biztos nem lehet, hogy a mostoha sors sors keze által mindig megkímélve, és soha lesújtva nem leend; de arról bizonyosan mindenki megvan győződve, hogy még azon esetben is, ha töle mind azt, mit becsületes szorgalma által hosszu évek lefolyta alatt magának gyűjtött s megtartott, viszaköve’elné, s elvégre még egészségét is kemény próbára tenné, ezen kegyes intézetben mindig biztos menedék helyre, sőt saját tulajdonára fog találni. S azért mind az, mi ezen köztulajdon tekintetét és díszét emeli, emeli egyszermind tekintetét és becsületét a polgári testületnek, sőt a város öszszes lakosságának; ellenben mind az, mi ezen köztulajdon díszét veszélyeztetni, veszélyeztetni egyszermind díszét és méltóságát az öszszes városnak. Már magának ezen oknak, habár más magasb szempontra nem emelkedhetnénk is, eléggé fontosnak kell lenni arra, hogy Magyarország ezen legelső, leggazdagabb s legrészesebb városának lakói, különösen pedig az olly díszes hirben álló polgárság, oda bírassanak, miszerint a köztulajdonban semmi ollyas ne türessék, mi a különféle részkezlő érkező számos idegenek lelkeiben, ezen nagyszerű intézet tulajdonosainak közszelleméről nem ok nélkül alacsony véleményt ébreszthetne. És ezen indok szülé e jelen felszólítást. Nem lehet, nem szabad t. i. továbbá túruünk, hogy a régi, az idő hossza által végkép haszonvetellenő vált orgona ezen intézetnek különben nyájas tekintetű csinos egyházában, az ő fűlértől, esont- és velőrázó elhangított kellemetlen sipolásával, ezental is az isteni szolgálatot — számtalan szenvedő embertársunk lelki vigasztalásának ezen egyetlen forrását — eltörzsi; a köztulajdonosokat zavarja; és a helyett, hogy mind az idegen, mind a helybeli jelenlevőket ajtatosságra buzdítaná, ezeket inkább elkedvetlenítse és botránykeltassa. Ezen szembeesztő bajnak orvoslása tehát egyik legsürgelőbb kötelessége városunk öszszes polgárságának; és valóban szomorító volna tapasztalni, ha ezen jótékony polgári intézet tulajdonosai saját tulajdonukért, saját intézetük díszéért és jó híréért sem buzgólkodnának; és fedelnék: hogy ezen köztulajdon fénye, a polgári névnek fényével, tekintélyével és becsületével elválaszthatlanul egy és ugyanazonos.

Ezen bajnak orvoslását az intézet pénzerejétől követelni annyit tenne, mint a különben is szűkmértékben jutó szükséges állékek a szenvedő emberiségtől elvonni; és még ez esetben is az ujon felállítandó orgona távulról sem felelhetne meg azon igazságos várakozásnak, melyet minden idegen vagy külföldi, ki az intézetet meglátogatja, kebleben szokott táplálni országunk ezen első s legvirágzóbb városának polgárai felől. Nincs tehát más rendelkezési mód hatalmunkban, hogy ezen köztulajdon parochialis egyházában egy új s a polgári név díszének és minden oldalról méltányos követeléseknek — mennyiben lehet — megfelelő orgonát állítsunk, mint az önkényes adakozás nyilvános útja. S azért felszólítanak és sürgelőkép kéretnek e sz. kir. városnak tisztelt polgárai és minden lakói, minden vallás és nemzetiségi különbség nélkül, miszerint a mondott ajtatos és közös czél elértését tehetségeik szerint önkényes adományok által elősegíteni sziveskedjenek. Minek könnyebb eszközölhetése tekintetéből jövő vasárnaptól kezdve ezen parochialis sz. egyházban egy beterített kisdud-asztal fog állni, hová mindenki letehesse önkényes áldozatát; azonkívül aláírási ívek fognak köröztetni, melyekre mindenki saját kezével feljegyezheti segédkezési ajándékának mennyiségét. A polgári név díszé és becsülete int; hol tehát ez nem volna képes a kitűzött czélt biztosítani, ott a pusztá szó még könnyebben elhangzik. — Pest, mart. 2-án 1845.

Hírlapl szemle.

Erdélyi Híradó (12. sz. Iskolaiúgy. V.) K. ur e cikkben iskoláink elrendezéséről értekezik, előadván, mikép lehetne nemzetiségünkre a tudomány kára nélkül legnagyobb és legüdvösebb befolyásuk. Sz. a magyar katolikus gy-

mnasiumokat tevő értekezéső tárgyaúl, s kívánja, hogy a latin nyelvnek elhanyagolása nélkül a magyarnak tulajdonitassék az elsőség, azután a nézete szerint előadandó tanulmányokat meglehetősen célszerűséggel osztályozza.

S z á z a d u n k (15. sz.) Egy olvasásra méltó cikket közöl e felirat alatt: „Korszerű javaslat egy, a fogházakból eleresztett egyénekre gondoskodó védegyelet életbeléptetése iránt hazánkban, tekintetben a bécsi illynemű egyletre.” Sz. előadván a börtönök balságos helyzetét honunkban, a büntetkevesítésére nagy befolyást reményl eszközölhetni, ha a szabadon bocsátott bűnözőknek részint alkalom nyitattik becsületes kenyérkeresetre, részint gátoltatnak a bűnfortó-jébe visszacsülyedéstől, mit a czimben nevezett egyletek sükerithetnének. Hogy pedig egy elfogadható terv a létesítést ne gátolja, illyet is közöl, melyben az egylet célja, segedeszközei, tagsága, szerkezete s fölcsztásáról szól. Mi részünkről ohajtvá ohajtjuk, hogy a cikkről azon reménye, mellyel fogva szavai rokon keblekre találnának, minél előbb, s minél szebb eredménnyel teljesüljön. A földadat ollyan, melly a szigoru megfontolást igen igen megérdemli, mert a polgárzatnak hasznos egyénekkel gyarapítását tárgyazza. — (16. sz.) Juranic György fölcsztolást intéz a magyarországi adómentesekhez, kivált a plébánosok és egyéb papársaihoz, mellyben elismeri, mennyire szép szegény polgártársainkon kiket az adó sulya nyom, segíteni; elismeri minő szép az adójándék, melly rögtön felhevülés eredménye, elismeri, hogy személyes kiváltságairól kiki tetszése szerint lemondhat, de tagadja, hogy a földre, melly adómentes, szabadon terhet vállalni, sőt törvényhozás elleni tiszteletlenségnek, mellynek káros következtései lehetnének, nyilvánítja: ezt megelőzni akarni intézkedéseiben; s ámbár az önmegadózást, minthogy okkal móddal ettől megmenekedhetni, nevelésesnek is tartja, minthogy az királyi eskü elleni, melly szerint ő fölsége magát az országos kiváltságok megtartására kötelezi; de végre a magyar nemesség eddig sem volt adómentes, mert a föld mindig a nemességé volt, és az adózás ettől történt, miknél fogva az adót ajándékozók cselekvési módját erkölcsi erőszakolásnak, a törvényhozásali indirect daczolásnak s tulemelkedni akarásnak tekintti, miből zavar keletkezendhetik, azért nem helyeselve az adózást, de helyeselve az ajándékozást a szenvedő szegények számára, élte fozytáig 10 pftot ajánl, s hasonló ajándékozásra pályasorsosít fölcsztolja.

KÜLFÖLD.

NAGYBRITANNIA. A parl. házakban febr. 25. semmi érdekes. — 26-án az alsóházban Russel lord megtette indítványát a rabszolgacukor bebocsátása iránt, de az is hosszu és száraz vita után Gibson indítványának sorsára jutott, azaz 236 szavazattal 142 ellen félretett. — 27-én a felsőházban lord Fortescue több folyamodványt nyújtott be az exotéri püspöki megyéből, az ottani püspök újitási ellenpanaszt emelők; Pilipps tanár személyesen védelmezte működését. Brougham lord örövendt, hogy az egyháznak nagyobb kérdésekkel most nem kell bajlódna mint azaz, vajjon karingben vagy fekete köntösben végezzék-e a papok az istentiszteletet? Beaumont lord kérdésére Aberdeen lord, külügyminister, méltósággal védelmezte a kormányt azon vád ellen, mintha a szerencsétlen Bandierák és társaik gyászos kimúltát előidézte vagy -segítette volna. Az alsóházban Finsbury kerület választóinak folyamodványa nyújtott be, mellyben képviselőjük leveleinek feltérése miatt keserűen panaszkodnak. Bright indítványára a vadászati törvények káros hatásainak megvizsgálásra bizottmány kiküldetni elhatározott. — Az alsóház egy hét óta délelőtti üléseket is tartott, mellyekben vasuti ügyekkel foglalkozt.

A dublini repealegyelet febr. 24-iki gyűlésében O'Connell egy a parlamenthez intézendő folyamodvány tervét adta elő, miszerint az emancipatio-actából azon pontok, mellyek szerzetesrendek keletkezését akadályozzák, kihagyassanak. A folyamodványt az izgató terjedelmessen támogatá, s az aztán nagy lelkesedéssel el is fogadtatt. Azután a bérlők viszonyainak megvizsgálására kiküldve volt bizottmány ebéli hivatalos jelentését vévén szóba, mondá, mikép ez okirat megjelenésével megihusult minden reménye a jó eredmény iránt, mellyet addig a bizottmány működéséből Irland javára táplált. „Eleinte a királynának, ha Irlandba jőne, ezen folyamodványt akartam átnyújtani, miszerint ir alattvalóinak nyomorát szemébe tüntessem. Később ismét eltértem e gondolatól, nem akarván a gyöngédség ellen vétni. Nem akarnék ollyasmit kérni a királynétől, mit adni nem képes. A királyné nem bír több hatalommal mint egy közönséges rendőr, kékezében. Azon minister, ki az alsóház többsége felett uralg, Angliának valódi királya.” Tudva van, hogy O'Connell az angol lapok majd kövér koldusnak majd Irland királyának czimezik. Látjuk, hogy akár nagyító, akár kisebbítő czimekkel ő sem fukarkodik. A heti jövedelem 336 ft.

FRANCIAORSZÁG. A kamarában febr. 26—28 semmi nevezetes. A követkamrában a statutanács új szerkezete iránti törvény folytatolag tárgyalatván mart. 1-jén 197 szavazattal 170 ellen elfogadtatt.

Febr. 28-1 mint a hónap végével, megújtván osztályait a kamara, az elnökök 4 (nem 5) osztályban választattak az ellenzék soraiából. Ez ötödikben Herve, az ellenzék jelöltje, csak 1 szavazattal maradt kisebbségben. Hasonló arányban választattak a titoknokok is, t. i. 5 conservatív, 4 ellenzék. A ministeriumra néve ez mindenesetre bajos eredmény.

A rendkívüli és pótló kiadások iránt kiküldött bizottmány előtt febr. 28. Bugeand marsal négy óra hosszan terjesztette elő gyarmatosítási terveit, mellyeket Algeriába visszatérte után foganatba hozni akar, s mik által Algeria Franciaországának örök időkre biztosítatnék.

Kormányunk, mond a Revue de Paris, sürgönyöket ka-

pott schweizi követünkől, 's utasítást küldött Pontois gr.nak, miszerint a zürichi országgyűlésnek kinyilatkoztatná, hogy Franciaország egyetértve más hatalmasságokkal, az ország belügyeibe nem fog avatkozni, míg törvényes uton járának, mindamellett a cantonok által szabadon elfogadott 1815diki aug. 7kei szövetségi alkotmányt teljes épségében szándéka fenntartani.

A francia academia közelebb ülésében Villemain ur, ki elmekörjából tökéletesen kigyógyult, helyét mint folytonos titoknok ismét elfoglalta.

A J. d. Débats a schweizi lapok azon állítására, hogy a római udvar a jezsuiták és Luzern közt kötött alkut felfüggesztette, így nyilatkozik: Van okunk hinni, hogy ez újdonosság való; nem hisszük azonban, hogy e bölcös lépést a radical párt kedvezően fogadandja. A férfiak, kik Schweizot forradalomba hozni akarják, ezzel meg nem elégedendnek, hanem tovább menvén azt is kívánandják, hogy a jezsuiták azon cantonokból is, hol eddig működtek, kizárassanak. Már pedig Schwyzben régtől fogva, Freiburgban 14 év óta vannak 's Wallisban már 1815ben is voltak, 's e canton már el volt látva velök, midőn a szövetségbe lépett. Ezért nem olly könnyű őket innen kiszorítani mint Luzernbe nem eresztési. Bármint, Roma bölcös határozata kedvez a rend és béke pártjának, midőn a forradalmi párttól az örvöt elvonja, mellyel ez terveit takargatja. Ha azok, kik a szövetségi rendszert megdönteni akarják, a polgári háboru kilátásánál vissza nem döbbennek, meglehet, hogy más megfontolásoknak mégis helyt engedendnek.

Páris, mart. 1. Mint bizonyost állíták, hogy ha a schweizi ügyek komoly fordulata a helvét szövetség 1815i szerződését biztosított hatalmak részéről fegyveres közbenjárást tenne szükségessé, e rendszabály végrehajtását Ausztria ama hatalmak nevében maga fogná magára vállalni. Ugy látszik azonban, hogy ez esetben Franciaország sem akar tunya néző maradni. Voirol és de Lascours tábornagyokat,

mint a besanconi és lyoni 6ik és 7ik hadosztályok parancnokait a hadministerium minden esetre készen állni utasítá. Szemmel tartott csapatnak alakítása a schweizi határokon egyelőre felfüggesztetett; az előhely válasza váratik a Pontois gr. által átnyújtott cabinet-i izenetre. Annyi bizonyos, hogy a schweizi kérdésben minden cabinetek egyetértenek. Mi azt hisszük, hogy a már megtörtént diplomatiai lépéseknek várt eredményök lesz, 's a legvégsőbb eszközökhöz nyulni szükség nem leend.

ÉSZAKAMERIKA. Egy newyorki febr. Sai levél szerint a washingtoni képviselőházban jan. 30. az egyesült statusok hatóságának az Oregonvidékre kiterjesztéséről szóló bill a whigek nagy ellenzésének daczára elfogadott. Porter, ki e folyamodványokat a tanácsnak is előterjesztetett, melly azt kétségkívül félre vetendi. Texas bekebelezése még határozatba nem ment. Mindkét házban folyamodványok nyujtattak be, hogy Canada és Uj-Braunschweig is bekebeleztesse. Porter, ki e folyamodványokat a tanácsban benyujtotta, azt jegyzé meg, hogy az északi statusok csak illy feltétel alatt egyezendnek Texas bekebelezésébe. Némely tagok nyomban hevesen kikeltek e kérelem ellen, mivel azáltal a kérelmezők csak a texasi fontos kérdést akarják neveltségessé tenni.

BRAZILIA. Jan. 15. a császár személyesen nyitotta meg a kamarákat. A trónbeszéd elején fájdalommal nyilatkozta hűgának, Januaria hgnőnek betegsége felett, kinek is férjével, Aquila gróffal Európában utazhatásra egy évi szabadságot adott. Az alagosi nyugtalankodásokat a seregek vezérsége 's az ő kegyessége következtében bevégzettnek nyilatkozta, 's reméli, hogy azol San-Pedro és Rio-Grandeban (kilencz évi polgári háboru után) is nem sokára megszűnendnek. A külfölddel barátságos viszonyok félbenszakadást nem szenvedtek, 's azokat a birodalom méltóságával megegyezőleg fenntartani kívánja. A nemzeti iparra a kamarák különös figyelmét szölitotta fel.

MEXIKO. Newyorki febr. 6kai levél szerint Santana jan.

10. még mindig Puebla közelében tartzkodott hadi csapatjával, melly várost öt ízben támadá meg siker nélkül; e tapasztalás után fegyvereinek hathatósága iránt kétségbe esvén, három tisztjét a fővárosba küldé, az új kormány nyali alkudozás végett. — Legujabb tudósítások Santana meghódolását az új kormány alá egyhangulag híresztelik.

Egyesületi közlések.

Magyar gyáralapító részvénytársaság. Az alapszabályok értelmében jövő vasárnap azaz folyó hó 16án délutáni 5 órakor a ns megye teremében közgyűlés tartatik, mellynek főtárgyai egy kormányzó tagnak megválasztása, 's a hivatalos kijelentések leendnek. Ezuttal egyszersmind a t. cz. részvényes tagok figyelmébe hozatik, hogy a 100 ezer p-frt eredeti alaptőkének első befizetési határideje f. hó 15dikeig terjed. — K u t h y L a j o s, egyesületi jegyző.

Figyelmeztetés a honi szobrászat ügyében. A Matyas-emeleki egylet, dolgainak elintézése végett f. hó 16kán délutáni 3 órakor, Pestmegyének nagyobb teremében közgyűlést tartand, mellyre a t. cz. ügybaratok 's a honi művészetet-kedvelők ezennel illően hivatalosak. Egyszersmind kéretnek az e vállalat valóításában fáradozó ügyvivő urak, hogy azon ideig gyűjtéseiket ivallek együtt Nád o s y István egyleti pénztárnok urhoz (Pestre váci utcába, a fehér oroslánhoz czimzett posztó-kezeskedésbe) beküldeni ne sajnálják. Elnök rendeletéből Pesten mart. 7én 1845. K u t h y H e n r i k választm. jegyző.

Igazítás. Mult (145d.) számunk főcíkjében 1 has. 7. sorban, 'igényleges' h. olv. 'igenleges', 's a 11d. sorban 'igényleges' h. olv. 'igenleges' s g. — Továbbá ugyan e számban a 163. l. 2 has. 29. sorban, 'X' kihagyandó. — Végre a Tárca utolsó sorában, 'skakaszt' h. olv. 'szakaszt'.

G r. D e s s o w f f y E m i l vezérlete mellett szerkesztli S z e n v o y J ó z s e f. (Szerkesztőségi szállás uruteza Horváthház 450 sz. a. 1. em.)

HIVATALOS TUDÓSÍTÁSOK.

- (355) **H i r d e t m é n y.** (1, 3) A' nagyméltóságú magyar kir. udvari kamara k. rendeléséből ezennel közhírré tétetik, hogy folyó 1845. év martius 27dik napján az ó-budai kor. uradalmi igazgatóság iródban köz-árverés utján követező királyi, és egyéb haszonvételek bérbé fognak adatai, ugymint: 1) Ó-Budához közel levő uradalmi, ugynevezett Kreml patakmalom, mellyhez 14 holdnyi rét-föld tartozik. 2) A' szent-endrei ut mellett levő uradalmi, Klingelmayer nevű patakmalom, mellyhez 2 1/2 holdnyi rét-föld és egy házi kert tartozik. 3) A' bécsi postaut mellett levő ugynevezett Frankl patakmalom, a' hozzá tartozó 8 1/2 hold szántófölddel, és 11 1/2 hold réttel. 4) A' perbali uradalmi két kerékre járó patakmalom, 5 3/4 holdnyi szántófölddel, és egy házi kerttel. 5) A' perbali uradalmi koresma és mészárszék, a' hozzá tartozó 40 1/2 hold szántófölddel, és 6 1/2 hold réttel. 6) A' budakeszi uradalmi dézmbor-törköly, és 3 1/2 hold uradalmi buzaföld, egy káposztás kert, és egy buzgonyföld. 7) A' bogdányi uradalmi bolt a' kereskedelmi szabadsággal. 8) A' tóthfalusi határban, a' váci révén levő uradalmi koresma 13 1/2 hold szántófölddel és 1 1/2 hold réttel. 9) A' monostori határban a' szent-endrei rév közelében létező koresma 6 holdnyi szántófölddel és egy házikerttel. 10) A' nagy-marosi uradalmi gesztenyeerdőnek haszonvétele. Haszonbérleti kívánók, a' szükséges bánátpénzzel, és elfogadható biztossággal ellátva, a' kijelent napra és helyre, hol a' szerződési feltételek előbb is megtekinthetők, — meghivatnak — az árverés utáni ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.
- (331) **Kötelezvény-megsemmisítés.** (1, 3) 2212. Kassa városa tanácsa Bodolay Ferencz tinarámszter folyamodása következtében több rendbeli, 's jelsül 1810dik évi januar 21dikén 1200 forintól kiadott, 's ugyanazon évi februar 5kén betáblázott, továbbá 1810. évi augustus 21dikén 500 forintól kiadott, 's 1819. évi december 31kén betáblázott, 1818dik évi october 1skán 1000 v. forintól kiadott, és 1819. évi december 31kén betáblázott, a' mondott folyamodót szennvedőleg, néhai Czitó Györgyöt pedig keresőleg illető, végtére 1819. évi september 15kén 125 váltó fról kiadott, 's 1820dik évi januar 26kán betáblázott, az említett folyamodót szennvedőleg, Czitó Sámuel pedig keresőleg illető már kifizetett, de időközben eltévedt kötelezvények megsemmisítésére kitűzött egy évi határidőt országsszerte kihirdettetni kérvén: ennelfogvást a' kitűzött hatánap közhírré tétetik. Költ Boldogasszony hó 21dikén 1845.
- (559) **Finom magyar vásznak** (1) nagyválasztékban, ugyszinte másfele vásznak is kitűnő választékban, jutányos áron kaphatók **Liedemann B. Ferencz** „szép magyar nőhöz“ czimzett kereskedésében váci-utca szegletén Pesten.
- (230) **Heckenast Gusztáv** (1, 3) (560) **Hirdetmény.** (1, 3) pesti könyváros és kiadónál váci-utczában 15. sz. a. megjelent és minden hiteles könyvárosnál kapható: **Közhasznú Esméretek Tára a' Conversations-Lexicon szerént Magyarországra alkalmazva.** Olcsó kiadás. Nagy Srét. 12 erős kötet füzve 12 p. p. (3, 3) **Loos János Bécsből** (3, 3) angol plaque- és pakfong-gyárnok, ajánlja nagyszerű 's jól rendezett minden e' szakhoz tartozó áruk rakatárát a' legjutányosb gyári áron, — eladó-bódéja jelen „József vásár“ alkalmával vagyon újféren „asszony-utczában“ a' második bódé balra.
- (231) **Heckenast Gusztáv** (1, 3) pesti könyváros és kiadónál váci-utczában 15. sz. a. megjelent és minden hiteles könyvárosnál kapható: **Francia-magyar és magyar-francia ZSEBSZÓTÁR.** Irta **Kiss Mihály.** Első kötet. **Francia-magyar rész.** 16. Pesten 1844. füzve 2 ft p. p. (557) **Ház-eladás.** (1, 3) Szab. kir. Székes-Fejérvár városának felső városában a' vásárlási piarcson 76dik szám alatti 13,898 ezüst forintokra becsült emeletes, jól elkészült ház, a' birói foglalás utján, folyó évi aprilis hónap 13dikénapján harmadszor árverés mellett fog eladni: az eladási feltételek az alulrú kiküldetettl betekinthetők. **Ozsonics György** kiküldetett tanácsnok. (547) **Házak-eladása.** (3, 4) Néhai Varianti-Schwarz Teréz asszony elhunytával az illető örökösök, örökösödési tömegközhöz tartozó és sz. kir. Pest városában fekvő u. m.: 1) Teréz külváros két szerezcsen-utca, 1311. sz. alatt;

Heckenast Gusztáv (1, 3) pesti könyváros és kiadónál váci-utczában 15. sz. a. megjelent és minden hiteles könyvárosnál kapható: **Közhasznú Esméretek Tára a' Conversations-Lexicon szerént Magyarországra alkalmazva.** Olcsó kiadás. Nagy Srét. 12 erős kötet füzve 12 p. p. (3, 3) **Loos János Bécsből** (3, 3) angol plaque- és pakfong-gyárnok, ajánlja nagyszerű 's jól rendezett minden e' szakhoz tartozó áruk rakatárát a' legjutányosb gyári áron, — eladó-bódéja jelen „József vásár“ alkalmával vagyon újféren „asszony-utczában“ a' második bódé balra.

Francia-magyar és magyar-francia ZSEBSZÓTÁR. Irta **Kiss Mihály.** Első kötet. **Francia-magyar rész.** 16. Pesten 1844. füzve 2 ft p. p. (557) **Ház-eladás.** (1, 3) Szab. kir. Székes-Fejérvár városának felső városában a' vásárlási piarcson 76dik szám alatti 13,898 ezüst forintokra becsült emeletes, jól elkészült ház, a' birói foglalás utján, folyó évi aprilis hónap 13dikénapján harmadszor árverés mellett fog eladni: az eladási feltételek az alulrú kiküldetettl betekinthetők. **Ozsonics György** kiküldetett tanácsnok. (547) **Házak-eladása.** (3, 4) Néhai Varianti-Schwarz Teréz asszony elhunytával az illető örökösök, örökösödési tömegközhöz tartozó és sz. kir. Pest városában fekvő u. m.: 1) Teréz külváros két szerezcsen-utca, 1311. sz. alatt;

Heckenast Gusztáv (1, 3) pesti könyváros és kiadónál váci-utczában 15. sz. a. megjelent és minden hiteles könyvárosnál kapható: **Francia-magyar és magyar-francia ZSEBSZÓTÁR.** Irta **Kiss Mihály.** Első kötet. **Francia-magyar rész.** 16. Pesten 1844. füzve 2 ft p. p. (557) **Ház-eladás.** (1, 3) Szab. kir. Székes-Fejérvár városának felső városában a' vásárlási piarcson 76dik szám alatti 13,898 ezüst forintokra becsült emeletes, jól elkészült ház, a' birói foglalás utján, folyó évi aprilis hónap 13dikénapján harmadszor árverés mellett fog eladni: az eladási feltételek az alulrú kiküldetettl betekinthetők. **Ozsonics György** kiküldetett tanácsnok. (547) **Házak-eladása.** (3, 4) Néhai Varianti-Schwarz Teréz asszony elhunytával az illető örökösök, örökösödési tömegközhöz tartozó és sz. kir. Pest városában fekvő u. m.: 1) Teréz külváros két szerezcsen-utca, 1311. sz. alatt;

Heckenast Gusztáv (1, 3) pesti könyváros és kiadónál váci-utczában 15. sz. a. megjelent és minden hiteles könyvárosnál kapható: **Francia-magyar és magyar-francia ZSEBSZÓTÁR.** Irta **Kiss Mihály.** Első kötet. **Francia-magyar rész.** 16. Pesten 1844. füzve 2 ft p. p. (557) **Ház-eladás.** (1, 3) Szab. kir. Székes-Fejérvár városának felső városában a' vásárlási piarcson 76dik szám alatti 13,898 ezüst forintokra becsült emeletes, jól elkészült ház, a' birói foglalás utján, folyó évi aprilis hónap 13dikénapján harmadszor árverés mellett fog eladni: az eladási feltételek az alulrú kiküldetettl betekinthetők. **Ozsonics György** kiküldetett tanácsnok. (547) **Házak-eladása.** (3, 4) Néhai Varianti-Schwarz Teréz asszony elhunytával az illető örökösök, örökösödési tömegközhöz tartozó és sz. kir. Pest városában fekvő u. m.: 1) Teréz külváros két szerezcsen-utca, 1311. sz. alatt;

Lotteria-húszások. Bécsben, februar. 26kán: 53. 74. 51. 57. 83. Budán, mart. 5kén: 63. 69. 32. 1. 58. Kassán, februar. 26kán: 47. 2. 56. 69. 79. **Nemzeti színház.** Mart. 9dikén: (Vasárnap) Parisi szerencsejátékok. (Népszimnű.) Mart. 10dikén: Kalmár és tengerész. Dráma. Mart. 11kén: Ezred leánya (opera) Fűrédy javára. Mart. 12kén: Caesar de Bazan.

Gabonaár váltó garasokban.

	Tisztábuza	Kétszeres	Rozs	Árpa	Zab	Kukorica
Pesten, mart. 7. (postl m.)	115-134	74-88	68-75	56-63	54-60	73-80
Aradon, febr. 14. (poz. m.)	— 60	— 52	— 52	— 39	— 40	— 42
Szegeden, „ 22. „ „	— 70	— 50	— 43	— 40	— 45	— 48
Győrött, mart. 1. „ „	75-82	— 52-57	39-45	39-40	54-60	—
N. Szombatban, „ 5. „ „	95-105	— 60-65	46-48	36-38	—	—
Mosonyban, febr. 27. „ „	84-112	54-64	56-65	38-47	40-46	54-72
Baján, mart. 1. „ „	50-72	40-47	— 40	— 39	— 30	— 45
Miskolcon, „ 4. „ „	70-75	55-60	53-55	37-43	27-30	30-40

Heckenast Gusztáv (1, 3) pesti könyváros és kiadónál váci-utczában 15. sz. a. megjelent és minden hiteles könyvárosnál kapható: **Francia-magyar és magyar-francia ZSEBSZÓTÁR.** Irta **Kiss Mihály.** Első kötet. **Francia-magyar rész.** 16. Pesten 1844. füzve 2 ft p. p. (557) **Ház-eladás.** (1, 3) Szab. kir. Székes-Fejérvár városának felső városában a' vásárlási piarcson 76dik szám alatti 13,898 ezüst forintokra becsült emeletes, jól elkészült ház, a' birói foglalás utján, folyó évi aprilis hónap 13dikénapján harmadszor árverés mellett fog eladni: az eladási feltételek az alulrú kiküldetettl betekinthetők. **Ozsonics György** kiküldetett tanácsnok. (547) **Házak-eladása.** (3, 4) Néhai Varianti-Schwarz Teréz asszony elhunytával az illető örökösök, örökösödési tömegközhöz tartozó és sz. kir. Pest városában fekvő u. m.: 1) Teréz külváros két szerezcsen-utca, 1311. sz. alatt;

Heckenast Gusztáv (1, 3) pesti könyváros és kiadónál váci-utczában 15. sz. a. megjelent és minden hiteles könyvárosnál kapható: **Francia-magyar és magyar-francia ZSEBSZÓTÁR.** Irta **Kiss Mihály.** Első kötet. **Francia-magyar rész.** 16. Pesten 1844. füzve 2 ft p. p. (557) **Ház-eladás.** (1, 3) Szab. kir. Székes-Fejérvár városának felső városában a' vásárlási piarcson 76dik szám alatti 13,898 ezüst forintokra becsült emeletes, jól elkészült ház, a' birói foglalás utján, folyó évi aprilis hónap 13dikénapján harmadszor árverés mellett fog eladni: az eladási feltételek az alulrú kiküldetettl betekinthetők. **Ozsonics György** kiküldetett tanácsnok. (547) **Házak-eladása.** (3, 4) Néhai Varianti-Schwarz Teréz asszony elhunytával az illető örökösök, örökösödési tömegközhöz tartozó és sz. kir. Pest városában fekvő u. m.: 1) Teréz külváros két szerezcsen-utca, 1311. sz. alatt;

Tulajdonos: Borsos Márton. — Nyomatja Landerer és Heckenast Pesten.